

Sikkerhed, vækst – udvikling

Regeringens prioriteter for
dansk udviklingsbistand 2005-2009

August 2004

Sikkerhed, vækst – udvikling

Regeringens prioriteter for
dansk udviklingsbistand 2005-2009

Danida
Udenrigsministeriet
August 2004

Resumé

➤ **Bedre, mere effektiv fattigdomsbekæmpelse; bistandsniveau fastholdes:** Regeringen fortsætter fokuseringen og koncentrationen af den danske udviklingsbistand for at opnå en bedre og mere effektiv indsats til direkte gavn for de fattigste. Danmark ligger i front internationalt med et højt bistandsniveau – og dette fastholdes fremover (med løbende regulering for inflationen). 2015 Målene er den internationale målestok for global fattigdomsbekæmpelse. I 2005 gøres der status i FN. Danmarks position i donorførerfeltet giver gennemslagskraft og indflydelse – den skal bruges til at fastholde EU-landene på deres løfter om øget bistand.

➤ **Styrket miljøindsats:** Regeringen styrker Danmarks miljøindsats i udviklingsbistanden og i det internationale miljøsamarbejde og afsætter yderligere ca. 800 mio. kr. til indsatsen i 2005-09. De nye initiativer omfatter styrket indsats for vand i Afrika; nyt regionalt miljøprogram i Centralamerika; øget dansk bidrag til globale miljøindsatser; bedre indarbejdelse af hensynet til miljø på tværs af bistanden. Samlet set vil der allerede i 2005 blive anvendt mere end 2,7 mia. kr. om året til miljø- og miljørelaterede aktiviteter under udviklingsbistanden, stigende til mere end 2,8 mia. kr. om året i 2009. Dermed er miljøindsatsen samlet set den største tematiske indsats i udviklingsamarbejdet.

➤ **Ny dansk Afrikapolitik – for et andet Afrika:** Danmark skal have en sammenhængende Afrikapolitik. Afrika er under forandring. Men Afrika er også længst fra 2015 Målene. Nye muligheder må gribes med nye initiativer. Afrika vil være en prioritet under et dansk medlemskab af FN's Sikkerhedsråd 2005-06. Afrikapolitikken skal sikre, at udenrigs-, udviklings-, handels- og sikkerhedspolitikken spiller sammen til gavn for de afrikanske lande. Afrika er fortsat i centrum for den danske udviklingsindsats og vil også de kommende år modtage ca. 60 pct. af den bilaterale bistand.

➤ **Arabisk initiativ – for fremskridt og reform:** Regeringen vil med et partnerskab for fremskridt og reform understøtte modernisering og udvikling i den arabiske verden. Danmark forstærker dialogen med de arabiske lande og øger bistanden til en række konkrete initiativer. Særlig vægt lægges på at fremme bedre og lige adgang til sekulær uddannelse. Samtidig arbejdes for en EU-strategi for EU's partnerskab med Middelhavsregionen og Mellemøsten og for en regional samarbejdsstruktur.

➤ **Demokrati og menneskerettigheder:** Regeringen styrker nu yderligere indsatsen for, at befolkningerne i fattige lande kan leve i frihed og værdighed i åbne retssamfund, og opprioriterer derfor menneskerettigheds- og demokratibistanden med 250 mio. kr. i 2005-09. Væsentligt heri er det arabiske initiativ. Fokus styrkes på kvinder med afsæt i den nye ligestillingsstrategi. Samtidig skal korruptionsbekæmpelse højere op på udviklingsdagsordenen, både internationalt og i udviklingslandene.

- **Afghanistan-Irak-Sudan:** Danmark skal bidrage aktivt til at fremme sikkerhed, stabilitet og kampen mod terror. Afghanistan, Irak og Sudan skal genopbygges. Fokus er på nødhjælp, genopbygning, langsigtet udvikling, flygtninge og internt fordrevne. Der afsættes 550 mio. kr. til Afghanistan i 2005-09, 150 mio. kr. til Irak i 2005-06 og 500 mio. kr. til Sudan 2005-09. Der afsættes særskilt op til 15 mio. kr. årligt til fremme af civil-militært samspil i kriseområder, hvor der er indsat danske styrker.

- **Styrket indsats for at forebygge og bekæmpe hiv/aids:** Regeringen styrker den danske indsats for bekæmpelse af hiv/aids og fremlægger en ny handlingsplan for indsatsen i programsamarbejdslandene og Sydafrika samt gennem de internationale organisationer. Regeringen afsætter årligt 25 mio. kr. i 2005-08 til en særlig hiv/aids-pulje til nye, innovative NGO-indsatser. Samtidig øges det danske bidrag til global sundhed med 75 mio. kr. i 2005-09. En ny strategi for den bredere internationale sundhedsindsats skal sætte fokus på sammenhængen mellem hiv/aids og befolkningspolitik.

- **Økonomisk vækst gennem styrket privat sektor:** Regeringen styrker indsatsen for at forbedre den private sektors vilkår i udviklingslande og iværksætter et nyt erhvervssektorprogram i Kenya. Samtidig styrkes indsatsen for at fremme udviklingslandenes adgang til de globale markeder og klæde dem bedre på til forhandlinger i Doha-udviklingsrunden i WTO. En nordisk-afrikansk ministerkonference i første kvartal af 2005 skal pege på konkrete områder, hvor Danmark kan bistå udviklingslandene med at øge deres markedsadgang internationalt og styrke deres eksportpotentiale.

Forord

Regeringen udstak i den udviklingspolitiske plan *En verden til forskel* fra juni 2003 sit bud på de nye politiske prioriteter og langsigtede økonomiske rammer for dansk udviklingsbistand i perioden 2004-2008. Planen viderefører den fokusering og effektivisering af udviklingssamarbejdet, som regeringen konsekvent har arbejdet for siden dens tiltræden i november 2001. Fattigdomsbekæmpelse er den helt grundlæggende udfordring for dansk udviklingsbistand, samtidig med at udviklingspolitikken indgår som et centralt udenrigspolitisk instrument. »En verden til forskel« bygger på det strategiske grundlag i »Partnerskab 2000«.

Regeringen har arbejdet målrettet for at gennemføre planens konkrete forslag og initiativer. Dette arbejde vil blive fortsat i de kommende år.

Udviklingsindsatsen skal samtidig løbende afstemmes de opnåede resultater og indhøstede erfaringer i det konkrete udviklingssamarbejde samt de nye udfordringer og muligheder, som opstår. Inden for de allerede udstukne langsigtede politiske og økonomiske rammer foretager regeringen derfor en årlig prioritering af udviklingssamarbejdet.

Med nærværende plan fremlægger regeringen de udviklingspolitiske prioriteter og økonomiske rammer for perioden 2005-2009. Planen følger den udviklingspolitiske linie, som regeringen udstak i 2003, og indeholder samtidig en række nye, konkrete initiativer, der har til formål at videreudvikle den danske udviklingsindsats.

I. Fattigdomsbekæmpelse – Sikkerhed, vækst og udvikling

Vi lever i en tid, hvor muligheder, udfordringer og trusler ingen grænser kender. Befolkninger, lande og regioner påvirker hinanden som aldrig før. Varer, informationer og ideer udveksles med stadig højere hastighed. Informations- og netværkssamfundet sætter fokus på det enkelte menneske. Forudsætningerne for en bedre og mere stabil verden i vækst og fremgang har aldrig været større. Imidlertid er det langt fra alle mennesker, som har mulighed for at udfolde deres evner, gribe de nye chancer og træffe egne valg.

Alt for mange fattige udviklingslande er dårligt rustede til udviklingen. Deres økonomier er for små og svage til at udnytte globaliseringens fordele og bliver i stedet for sårbare over for dens udfordringer. Befolkningerne i disse lande oplever, at globaliseringen løber forbi dem, uden de kan tage del i eller øve indflydelse på den.

Fattigdommen i verden er stadig enorm. Kun ved at få globaliseringens fordele ud til alle mennesker, kan den for alvor bekæmpes. For selv om nogle udviklingslande i disse år oplever en enestående vækst og fremgang, er der fortsat en milliard mennesker – hver sjette menneske i verden – der lever i absolut fattigdom, og millioner af mennesker der udsættes for brutal undertrykkelse, konflikt og tyranni. Næsten halvdel af jordens befolkning er under 25 år med brug for en uddannelse, et job og en fremtid. Usikkerhed og håbløshed får fattige unge til at forlade deres hjemegn, og mange deres land.

De fattige lande skal selv tage ansvaret for egen udvikling gennem god regeringsførelse og en ansvarlig økonomisk politik. De rige lande skal til gengæld være rede til at støtte udviklingen som direkte hjælp til selvhjælp. Derfor er Danmark fortsat blandt de lande i verden, som yder mest i udviklingsbistand.

Udviklingspolitikken er blandt Danmarks vigtigste instrumenter til at fremme en verden i sikkerhed og vækst med udvikling for alle. Regeringen har siden sin tiltræden sat fokus på udviklingspolitikken som en integreret del af en aktiv dansk udenrigspolitik. Dansk udviklingssamarbejde skal bekæmpe fattigdom. Tyngden ligger i overensstemmelse hermed på bistand til de allerfattigste lande – og dermed med fokus på Afrika. Målet er at hjælpe befolkninger i udviklingslande til at kunne udnytte de muligheder og håndtere de udfordringer, som globaliseringen frembyder. Indsatsen hviler på et klart værdigrundlag om frihed, demokrati og ansvar for at hjælpe de svageste, som også vor eget danske fællesskab bygger på.

II. 2015 Målene – Fælles forpligtelse, delt ansvar

Ved FN's Millenium-topmøde i september 2000 forpligtede Danmark sig sammen med FN's øvrige medlemslande til at gøre sit for at halvere den globale fattigdom og yde en markant indsats for at udrydde verdens sygdomme, analfabetisme og diskrimination mod kvinder i løbet af det nye århundredes første 15 år. Der er sat konkrete mål for indsatsen – 2015 Målene. Målene, og midlerne til at nå dem, er siden blevet præciseret og videreudviklet ved en række topmøder, herunder FN-konferencen om Finansiering af Udvikling i Monterrey i marts 2002 og Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i august-september 2002.

Alle lande har hver et særligt ansvar for at opfylde 2015 Målene. Udviklingslandene skal forbedre deres investeringsklima, reformere og modernisere deres samfund og sætte hårdt ind mod korruption. Til gengæld skal de velstående lande lette adgangen til deres markeder, øge investeringerne og koordinere og forøge udviklingsbistanden for at opfylde FN's 0,7 pct.-målsætning.

Allerede i 2005 vil der i FN blive gjort foreløbig status for 2015 Målene. Der tegner sig et billede, hvor 2015 Målene globalt set vil kunne nås alene på grund af udviklingen i Kina og Indien, mens de fattige afrikanske lande vil være langt fra målene med den nuværende indsats. Danmarks holdning er derfor, at fokus skal være på de enkelte landes opnåelse af 2015 Målene. Og at målene for *alle lande* kun kan nås gennem en yderligere styrket og fokuseret indsats fra alle ansvarlige regeringer og ved anvendelse af alle instrumenter – herunder internationalt handelssamarbejde, offentlige og private investeringer, mere og bedre udviklingsbistand.

Danmark vil løfte sin del af det globale ansvar og fastholde sit høje bistandsniveau. Danmark ligger dermed i det absolutte førerfelt blandt udviklingsdonorerne. En position som Danmark på statuskonferencen for 2015 Målene vil udnytte til at holde de øvrige donorer fast på deres allerede afgivne løfter om øget bistand – for EU-landene 0,39 pct. af BNI i 2006 – og samtidig til at presse på for en yderligere forøgelse efter 2005, så 2015 Målene kan realiseres for alle udviklingslande.

I 2005 og 2006 forventes Danmark at opnå medlemskab af FN's Sikkerhedsråd. Med medlemskabet følger et særligt ansvar for, sammen med de øvrige 14 medlemmer af Sikkerhedsrådet, at opretholde international fred og sikkerhed og fremme en udvikling til gavn for alle verdens befolkninger. Medlemskab af Sikkerhedsrådet vil give os en unik mulighed for at løfte et medansvar gennem handling. En fokuseret bistandsindsats er et konkret og synligt bidrag hertil. Væbnede konflikter og langvarige kriser især i Afrika, der optager hovedparten af Sikkerhedsrådets tid, hører til blandt de største trusler mod opfyldelsen af 2015 Målene. Fred og stabilitet på det afrikanske kontinent vil være en af Danmarks hovedprioriteter under medlemskabet.

III. Sammenhængende dansk Afrikapolitik – for et andet Afrika

En troværdig indsats for at nå 2015 Målene må have Afrika i centrum. Det er her, udfordringerne er størst, og hvor vi er længst fra at nå målene. Tyngden i Danmarks udviklingssamarbejde ligger derfor i Afrika. Også fremover vil omkring 60 pct. af den direkte danske bistand gå til Afrika. For at sikre den nødvendige sammenhæng og effektivitet vil regeringen lancere en fremadrettet dansk Afrikapolitik, som forholder sig til de aktuelle udfordringer og muligheder, som det afrikanske kontinent står over for i dag. Den nye Afrikapolitik vil også udgøre grundlaget for den særlige indsats for Afrika under et dansk medlemskab af Sikkerhedsrådet.

Afrika er en mosaik af fremgang og tilbageskridt, gode resultater og uløste problemer, håb og bristede drømme.

Gruppen af reform- og fremskridtsorienterede afrikanske lande med vilje til forandring vokser støt. Et stadigt større antal lande gennemfører således gennemgribende politiske og økonomiske reformer. I disse lande er demokratiet i fremmarch, økonomien på vej op og mulighederne for vækst i den private sektor under hastig udvikling. Samtidig er en række større afrikanske konflikter inde i en fredsproces, og i mange konfliktområder er der allerede indgået fredsaftaler. De afrikanske lande er begyndt at tage kollektivt ansvar for håndteringen af kriserne, og flere konflikter er taget i opløbet.

Men fremgangen kommer fortsat ikke alle til gode. Fattigdommen er stadig dybere end noget andet sted, og i modsætning til andre kontinenter har Afrika ikke oplevet et økonomisk gennembrud. Politisk magt baseret på korrupsion, vold og undertrykkelse forekommer fortsat, og antallet af svage og fejlslagne stater, der ikke er i stand til at sikre selv de mest basale ydelser for deres befolkninger, er stadig for højt. Sygdomme, der i dag kan forebygges eller behandles, forårsager millioner af dødsfald hvert år. Befolkningsstilvæksten gør, at der i 2015 vil være mere end 250 mio. flere mennesker i Afrika med brug for adgang til skole, sundhed og beskæftigelse.

Afrika år 2004 er et Afrika i forandring. Mulighederne for at vende tidligere tiders nedadgående spiral er til stede, båret af et flertal af de afrikanske landes egne initiativer – og giver håb om, at et andet Afrika er inden for rækkevidde. Men udfordringerne er fortsat enorme.

Der er brug for en bred og sammenhængende politik for, hvorledes Danmark bedst bidrager til at støtte de mange nye muligheder for fornyet økonomisk vækst og udvikling i Afrika og samtidig tackle de reelle udfordringer, som det afrikanske kontinent fortsat står overfor.

Afrikapolitikken vil tage udgangspunkt i de afrikanske landes egne udviklingsplaner. Målet er at skabe bæredygtig økonomisk vækst, fremme regionalt samarbejde, bistå de afrikanske lande med at løse konflikter og forebygge nye, fremme menneskerettigheder, demokratisering og

god regeringsførelse og forbedre de sociale forhold – børns skolegang, bekæmpelse af hiv/aids og andre sygdomme – samt styrke de afrikanske eksportørers muligheder for at sælge deres varer konkurrencedygtigt på verdensmarkedet. Kort sagt støtte forudsætningerne for, at de fattige i Afrika kan få del i verdensøkonomiens enorme potentiale for vækst og velstand og fuldt ud tage ansvar for egen udvikling.

Afrikapolitikken vil blive fremlagt i efteråret 2004 som en vigtig del af forberedelsen til Danmarks medlemskab af Sikkerhedsrådet.

Afrikapolitikken vil blive udmøntet i – og på tværs af – de kommende års udviklingspolitiske prioriteter.

IV. Arabisk Initiativ – for fremskridt og reform

Der er i den arabiske verden en voksende erkendelse af behovet for grundlæggende økonomiske, sociale og politiske reformer. Det fremgår af rapporter fra FN's Udviklingsprogram (UNDP). Den udbredte autokratiske styreform blokerer for politisk og samfundsmæssig udvikling i den arabiske verden og dermed for udviklingen af det menneskelige potentiale i regionens lande. Især hvad angår piger og kvinders deltagelse i og bidrag til udviklingen. Økonomisk stagnation og arbejdsløshed fører samtidig til et stort migrationspres, der truer med at dræne de enkelte samfund for veluddannede. Udbredt fattigdom, mangel på uddannelse og information, mangel på job og fremtidsudsigter, mangel på legitime demokratiske kanaler, hvorigennem frustration og utilfredshed kan komme til udtryk, fører i flere lande til fremmedgørelse og intern uro. Dette kan skabe grobund for ekstremisme og terrorisme. Store ungdomsårgange forstærker udfordringerne. Flere steder er koranskoler det eneste reelle alternativ til ingen uddannelse, og i visse tilfælde medvirker dette til en radikalisering af ungdommen. Samtidig er der i mange befolkningsgrupper en udbredt mistillid til de vestlige lande.

Den arabiske verdens mange uløste problemer er ikke kun regionens eget problem. Det gradvise opbrud i den traditionelle modvilje mod reform er en chance, som vi skal gribe. Regeringen vil med det arabiske initiativ sikre, at Danmark målrettet hjælper reformorienterede kræfter i den arabiske verden med at håndtere de udfordringer og udnytte de muligheder, som de arabiske lande står over for netop nu. I de kommende år skal initiativet videreudvikles og styrkes.

Med afsæt i de arabiske landes egne reformbestræbelser vil Danmark gennem et **partnerskabsprogram for fremskridt og reform** arbejde for fornyet dialog med landene om modernisering af deres samfund. Gennem styrkede kontakter med moderate kræfter skal vi samtidig bidrage til at modvirke religiøs og politisk ekstremisme og fremme tolerance på tværs af religion og kultur.

Den danske direkte indsats i den arabiske verden skal styrkes, samtidig med at dialogen med regionens lande forstærkes. Konkrete initiativer skal fremme interkulturel dialog og god regeringsførelse, styrke civilsamfundet, støtte frie medier og forbedre pigers og kvinders rettigheder. Et vigtigt element i indsatsen er åbningen af et dansk-egyptisk institut i Kairo, som får til opgave at fremme Danmarks politiske og kulturelle dialog med Egypten og andre arabiske lande.

Der vil blive lagt særlig vægt på at styrke en bedre og mere lige adgang til sekulær uddannelse og muligheden for, at de arabiske lande udvikler sig til videnssamfund. Adgang til ikke-religiøs uddannelse og information er et vigtigt led i øget tolerance og demokratisering. Har intolerante og ekstremistiske grupper held til at kontrollere skoler og det offentlige rum, så er der en høj risiko for, at vidensniveauet reduceres, fordomme og stereotyper trives, og kulturmønstre fastholdes i en reaktionær kamp mod modernisering og fremskridt. Derved tabes de muligheder, som modernisering og globalisering frembyder også for de arabiske lande.

Parallelt med den direkte indsats vil Danmark fortsat arbejde aktivt for, at EU udvikler en strategi for et styrket EU partnerskab med Middelhavsregionen og Mellemøsten. Samtidig er Danmark engageret i planer om at skabe en regional samarbejdsstruktur, inspireret af erfaringerne med Helsinki-processen i Europa. Herudover følger regeringen nøje nye muligheder for, at Danmark i andre multilaterale fora kan bidrage til at fremme reformer i den arabiske verden.

Det arabiske initiativ vil blive udmøntet i – og på tværs af – flere af de kommende års udviklingspolitiske prioriteter.

V. Nye udfordringer, nye initiativer – Bistanden 2005-2009

Regeringen fokuserede med *En verden til forskel* fra juni 2003 det danske udviklingssamarbejde på fem tematiske områder: social og økonomisk udvikling; menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse; stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme; flygtninge, nødhjælp og nærområder; samt miljøet.

Regeringen viderefører prioriteterne inden for disse tematiske områder i de kommende år. I lyset af hidtil opnåede resultater og aktuelle udenrigs- og udviklingspolitiske udfordringer og muligheder, iværksætter regeringen imidlertid samtidig inden for de allerede udstukne tematiske prioriteter en række nye tiltag for den kommende femårs periode.

Samlet set fortsætter regeringen arbejdet med at koncentrere det direkte udviklingssamarbejde om **programsamarbejdslandene** og det **multilaterale samarbejde** på en fokuseret international dagsorden med inddragelse af et begrænset antal organisationer for at sikre fokus, effektivitet og gennemslagskraft i dansk udviklingspolitik.

Omdrejningspunktet for regeringens udviklingspolitiske prioriteter er – i overensstemmelse med »Partnerskab 2000« – målrettet fattigdomsbekæmpelse med henblik på at bidrage til opfyldelse af 2015 Målene. En grundlæggende betingelse for at nå målene er, at udviklingslandene selv har ejerskab til indsatsen. Regeringen besluttede derfor allerede ved sin tiltræden, at dansk bistand skal være baseret på udviklingslandenes egne **nationale fattigdomsstrategier**. Arbejdet hermed fortsætter i de kommende år som grundlag for det konkrete danske udviklings samarbejde inden for de enkelte tematiske områder.

Nye initiativer 2005-2009

Miljøet – Styrket miljøindsats; stærkere internationalt miljø samarbejde

Både rige og fattige lande har et ansvar for at efterlade en verden i balance til kommende generationer. I fattige lande er fattigdommen ofte både årsag til og virkning af miljøproblemer. Indarbejdelse af miljøet og hensyn til bæredygtigheden i udviklingsbistanden er én forudsætning for, at fattige lande kan leve op til deres ansvar for miljøet.

Verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg (2002) bekræftede og videreudviklede den internationale enighed om at forvalte miljøet bæredygtigt både på nationalt og internationalt plan og understregede nødvendigheden af at samtænke indsatsen for miljø, udvikling og handel for at skabe en balanceret økonomisk og social udvikling. Sikring af miljømæssig bæredygtighed indgår som ét af de otte 2015 Mål. Johannesburg-topmødet besluttede, at alle lande i 2005 skal udarbejde planer for en integreret forvaltning af deres vandressourcer, inklusive beskyttelse af de økosystemer, der er en forudsætning for fremtidig vandforsyning. En hensigtsmæssig vandressourceforvaltning er en betingelse for at nå ikke bare 2015 Målet om et bæredygtigt miljø, men også for at nå en række af de andre mål, ikke mindst bekæmpelse af fattigdom og fremme af sundhed, drikkevand og sanitet.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at Danmark aktivt bistår udviklingslandene med at udvikle sig på en miljømæssig bæredygtig måde til gavn for både de fattige lande selv og for det globale miljø. Det er i udviklingslandene, at nogle af de store og vidtrækkende miljøproblemer findes, og dermed et af de steder, hvor vi kan få mest miljø for pengene.

Regeringen **styrker markant indsatsen** for et bæredygtigt miljø i udviklingsbistanden og det internationale miljø samarbejde og afsætter yderligere ca. 800 mio. kr. over de kommende fem år til miljøindsatsen. Samlet set vil der allerede i 2005 blive anvendt mere end 2,7 mia. kr. om året til miljø- og miljørelaterede aktiviteter under udviklingsbistanden, gradvist stigende til mere end 2,8 mia. kr. om året i 2009. Dermed er indsatsen for miljø samlet set den største tematiske indsats under udviklingsbistanden.

Danmarks nye miljøstrategi for udviklingslandene fastlægger klare målsætninger og prioriteter for den styrkede miljøindsats i udviklingslande. Det er et centralt punkt i miljøstrategien at understøtte gennemførelsen af målsætningerne fra Johannesburg.

Regeringen styrker indsatsen for **vand og sanitet i Afrika** med ca. 400 mio. kr. i perioden 2005-2009, der forventes øremærket til aktiviteter i tilknytning til Afrikabanken.

Samtidig opprioriteres de **globale miljøaktiviteter** med 150 mio. kr. i årene 2005-2009. Som et led heri forventes bidraget til FN's Miljøprogram (UNEP) fordoblet i 2005, som en kontant håndsrækning til organisationens arbejde med at bistå udviklingslandene med at udarbejde de på Johannesburg-topmødet aftalte planer for integreret vandressourceforvaltning. Der bakkes endvidere op bag de afrikanske landes initiativ til at rydde op i de store lagre af pesticider, der udgør en trussel for miljøet på det afrikanske kontinent.

Endvidere styrkes miljøindsatsen i programsamarbejdslandene. Udover de allerede forudsete nye faser af miljøsektorprogrammerne i Nepal, Bolivia og Nicaragua, iværksættes et **nyt regionalt miljøprogram i Centralamerika**.

Der indledes nye programmer under den **særlige bilaterale miljøbistand** i Kenya, Indonesien og Kina. Som et led i den bilaterale miljøbistand videreudvikles samarbejdet om Clean Development Mechanism (CDM). Det nye samarbejde med Indonesien og Kina omfatter således også CDM-projektforberedelse og kapacitetsopbygning.

Regeringen lægger i sin nye miljøstrategi vægt på at styrke hensynet til miljøet på tværs af alle dele af det danske bistands-samarbejde.

Det gælder f.eks. som et led i landbrugsprogrammer, privatsektorindsatser samt ved at indarbejde miljøhensyn i udviklingslandenes egne fattigdomsstrategier.

Potentialet for at fremme miljøhensynet skal fremover udnyttes bedre og mere målrettet.

Udover direkte miljøaktiviteter varetages hensynet til miljøet også på tværs af dansk bistand. Regeringen vil i de kommende år **videreudvikle den miljørelaterede bistandsindsats**. Målet er en bedre og mere målrettet udnyttelse af det potentiale, der er for at fremme et bæredygtigt miljø gennem andre indsatser, som f.eks. landbrugsprogrammerne. Eksempelvis vil også regeringens nye strategi for handel og udvikling indarbejde et klart miljøelement.

I tillæg til støtten til konkrete miljøaktiviteter vil regeringen også arbejde aktivt for et **stærkere internationalt miljøsamarbejde** og for udviklingslandenes effektive deltagelse heri.

Mange miljøproblemer er ikke blot lokale men grænseoverskridende med regionale og globale konsekvenser. Alle lande må leve op til deres forpligtelser i de globale miljøkonventioner, hvis konventionerne skal have nogen effekt. Regeringen vil arbejde for, at udviklingslandene bistås med at opbygge den nødvendige lovgivningsmæssige og admi-

nistrative kapacitet til at efterleve konventionerne, og at sekretariater og rapporteringssystemer samordnes og effektiviseres. Som led heri vil regeringen gennemføre en undersøgelse af de folkeretlige, organisatoriske og finansielle strukturer for de globale miljøkonventioner med det formål at bidrage aktivt til bestræbelserne på at indføre én global miljøorganisation.

I samarbejdet med de internationale organisationer med særlige mandater på miljøområdet vil regeringen arbejde for, at de især støtter udviklingslandene i at opbygge kapacitet på miljøområdet, og at miljø som tværgående hensyn integreres stadig stærkere i de øvrige organisationers arbejde. Herunder ikke mindst at der gøres en særlig indsats for at få indarbejdet miljøprioriteter i de nationale strategier til fattigdomsbekæmpelse.

Som et led i udmøntningen af den øgede bevilling til globale miljøaktiviteter vil regeringen – gennem tilskud til internationale miljø- og klimafonde – medvirke til en global opprioritering af indsatser til fordel for centrale områder såsom vand, energi, klima og kemikalier, men også beskyttelse af biologisk mangfoldighed og ørkenbekæmpelse. Hertil kommer støtte til fagligt arbejde i internationale miljøorganisationer, der kan bidrage til videreudvikling af de konkrete miljøindsatser og bygge bro til andre vigtige internationale målsætninger såsom fattigdomsbekæmpelse og øget samhandel. I fordelingen af midlerne lægger regeringen vægt på, at Afrika, små udviklingsøstater samt de danske bilaterale samarbejdslande gives særlig prioritet, samt at der fokuseres på klimaforandringers betydning for udviklingslandene.

Økonomisk og social udvikling – Indflydelse på eget liv

Det enkelte menneskes ressourcer udgør samfundets byggesten. Regeringen vil også i de kommende år gennem kritiske investeringer i sociale og økonomiske sektorer bidrage til, at de fattigste i udviklingslandene også kan udøve deres ret til at udnytte egne ressourcer bedst muligt og til selv at foretage de afgørende valg i deres tilværelse – under det ansvar den enkelte har for fællesskabet. En aktiv indsats for stabilitet, demokrati og økonomisk vækst er en integreret del heraf.

Regeringen vil bygge videre på sidste års opprioritering af rent vand og sanitet, sundhed, uddannelse, befolkningsindsatser samt den private sektor i de danske programsamarbejdslande og i det multilaterale samarbejde. Mange initiativer er igangsat som opfølgning på sidste års prioriteter. Det gælder ikke mindst de i alt ni nye sektorprogrammer inden for vand og sanitet, sundhed og uddannelse, der nu skal gennemføres effektivt og målrettet med henblik på konkrete forbedringer af forholdene for de fattige. Samtidig fastholdes den fortsatte og vedvarende langsigtede indsats inden for andre sektorer som landbrug og transport. Det er dette arbejde, der fortsat vil udgøre tyngden i den danske indsats (*se bilag 1 og 2 for en sektorfordeling af den bilaterale bistand og støtte til udvalgte internationale organisationer*).

Med henblik på at skabe øget synergi med allerede igangsatte initiativer og afhjælpe presserende udfordringer i udviklingslandene vil regeringen inden for social og økonomisk vækst yderligere styrke indsatsen for hiv/aids-bekæmpelse og den private sektor.

Skærpet indsats mod hiv/aids med særligt sigte på Afrika

Hiv/aids-epidemien er en stor menneskelig tragedie. Den gør børn forældreløse, slår familier i stykker og frarøver samfundet dets vigtigste ressource – mennesket. Epidemien er ikke et isoleret sundhedsproblem – den er en væsentlig barriere for bæredygtig udvikling og vækst.

Det sydlige Afrika er særligt hårdt ramt af hiv/aids-epidemiens virkninger. En ud af tre af verdens næsten 40 millioner hiv-smittede kommer fra Afrika. Epidemien breder sig fortsat, ikke mindst blandt afrikanske kvinder. Samtidig er prisen på medicin til behandling af hiv/aids faldet markant. Disse to udviklingstræk stiller regionens regeringer med deres helt utilstrækkelige sundhedsbudgetter og svage sundhedssystemer over for et grundlæggende dilemma om balancen mellem forebyggelse og behandling.

I lyset af de aktuelle udfordringer og de nye muligheder på hiv/aids-området vil regeringen yderligere styrke Danmarks indsats til bekæmpelse af hiv/aids med særlig fokus på Afrika syd for Sahara.

Regeringen vil udarbejde en **ny handlingsplan**, der skal fastlægge klare målsætninger og retningslinier for den fremtidige danske indsats mod hiv/aids i udviklingslande. Handlingsplanen vil – under inddragelse af den internationale konsensus på området – forholde sig til balancen mellem forebyggelse, omsorg, behandling og andre tiltag rettet mod konsekvenserne af epidemien. Det danske udgangspunkt er, at indsatsen skal tilrettelægges på en sådan måde, at der sikres sammenhæng mellem de enkelte indsatser, så en øget behandlingsindsats ikke sker på bekostning af forebyggelse. Danmark vil arbejde aktivt for, at de behandlingspolitikker, der udarbejdes af udviklingslandenes regeringer, har en klar fattigdomsvinkel, hvor den lige adgang for alle grupper i samfundet til behandling i videst muligt omfang sikres. Fordelingen af midler til forebyggelse og behandling afgøres fortsat af modtagerlandet i tæt dialog med øvrige partnere.

Regeringen tager en række initiativer for at styrke den danske indsats for forbedret sundhed i udviklingslandene med særligt sigte på kampen mod hiv/aids i Afrika:

- ny handlingsplan mod hiv/aids
- særlig pulje til innovative NGO-indsatser mod hiv/aids
- øget bidrag til globale sundhedsprogrammer
- fokus på sammenhæng mellem hiv/aids og befolkningspolitik

Handlingsplanen vil blive baseret på en gennemgang af erfaringerne fra den hidtidige indsats i de internationale organisationer og i de danske programsamarbejdslande. Gennemgangen tager afsæt i, hvordan hiv/aids-epidemien indvirker på de overordnede sociale og økonomiske strukturer i de danske samarbejdslande i Afrika og dermed på rammerne for udviklingssamarbejdet. Målet er herigennem at skabe et grundlag for

i handlingsplanen bedre at indtænke og aktivt fremme hiv/aids-bekæmpelse på tværs af de forskellige sektorprogrammer og øvrige projekter, som Danmark gennemfører i programsamarbejdslandene og i Sydafrika, samt på tværs af de multilaterale indsats. Særlig opmærksomhed vil blive rettet mod kvinder, børn og unge.

For at styrke handlingsplanens gennemførelse vil regeringen opprioritere den danske bilaterale indsats og afsætte ekstra 25 mio. kr. årligt i perioden 2005-2008 til en **særlig hiv/aids-pulje**. Puljen vil kunne søges af **danske NGO'er** til nye, innovative projekter til bekæmpelse af hiv/aids. Handlingsplanen vil fastlægge retningslinierne for puljens anvendelse. Ved at øremærke puljen til danske frivillige og faglige organisationer fortsætter og styrker regeringen samtidig den indsats for at sikre en bredere og mere folkelig forankring af udviklingsbistanden, som regeringen påbegyndte sidste år med omlægningen af NGO-bistanden.

Samtidig vil regeringen styrke den multilaterale indsats og opprioriterer derfor det danske bidrag til **globale sundhedsprogrammer**, herunder hiv/aids, med 75 mio. kr. i årene 2005-2009.

Allerede sidste år øgede regeringen det danske bidrag til UNAIDS. Det er et klart mål for Danmark, at den samlede effekt af den internationale bistand skal optimeres gennem en bedre koordination af indsatsen på landeniveau. UNAIDS er FN-systemets koordinerende organ og spiller samtidig en helt central rolle i forhold til at styrke modtagerlandenes koordinerende kapacitet. Øget dansk støtte til UNAIDS sker netop for at styrke det enkelte udviklingslands egen kapacitet og derigennem landets evne til selv at foretage en prioritering af ressourcerne.

En bæredygtig og langsigtet indsats for at bekæmpe hiv/aids må ses i sammenhæng med tiltag inden for andre sundhedsområder. Ikke mindst den alarmerende smitterate blandt afrikanske kvinder understreger nødvendigheden af at se på sammenhængen med reproduktiv sundhed. En målrettet indsats for at hjælpe kvinder til at kunne insistere på sikker sex vil således både kunne nedbringe antallet af uønskede graviditeter og mindske seksuelt overførte sygdomme som hiv/aids. Regeringen vil i en kommende **ny strategi for den danske multilaterale indsats på befolknings- og sundhedsområdet** blandt andet sætte særlig fokus på kvinder og sammenhængen mellem forebyggelse af hiv/aids og befolkningspolitik som led i opfølgningen på FN's befolkningskonference i Kairo i 1994.

Styrket privat sektor i udviklingslandene

Det påhviler hvert enkelt land – rigt som fattigt – at føre en sund og ansvarlig økonomisk politik. For at nå 2015 Målene må de fattige lande skabe et tilstrækkeligt vækstorienteret økonomisk klima, som kan tiltrække udenlandske investeringer og ny teknologi – og samtidig må de rige lande skabe lettere markedsadgang for varerne fra udviklingslandene, så frihandlen på tværs af landegrænser mellem Nord og Syd kan øges til gavn for global økonomisk vækst og fremgang.

Regeringen vil styrke indsatsen for handel og udvikling. Efter blokeringen i de internationale handelsforhandlinger i Cancun, Mexico, i september 2003, vil regeringen arbejde aktivt for, at **Doha-udviklingsrunden i Verdenshandelsorganisationen, WTO**, igen kommer på sporet og resulterer i bedre integration af udviklingslandene i den globale økonomi. Danmark vil i de kommende forhandlinger fortsætte sin udviklingsvenlige linje og støtte udviklingslandenes egne målsætninger, herunder forbedre mulighederne for, at de kan sælge deres landbrugsvarer på det globale marked. En aktiv indsats gennem EU er en integreret del heraf.

Danmark og de øvrige nordiske lande vil tage initiativ til at styrke dialogen og samarbejdet med en række afrikanske lande, blandt andet ved at afholde en **ministerkonference om handel og udvikling** i første kvartal af 2005. Konferencen skal øge forståelsen for de afrikanske landes interesser og identificere konkrete områder, hvor de nordiske lande kan bistå de afrikanske lande med at styrke deres position i det internationale handelssystem – for eksempel med hensyn til bedre udnyttelse af de eksisterende aftaler.

Danmark vil samtidig bilateralt styrke WTO-dialogen med programsamarbejdslandene og forsøge at yde konkret bistand til landenes effektive deltagelse i de kommende forhandlingsrunder. Konkrete tiltag omfatter støtte til forberedende møder og forhandlingsteknisk assistance.

Regeringen vil også yderligere styrke indsatsen for, at **den private sektor** kommer til at spille en større direkte rolle i udviklingssamarbejdet. De afrikanske lande anerkender i stigende grad nødvendigheden af at forbedre den private sektors vilkår for at skabe bedre produktion og handel og dermed øget vækst og fattigdomsreduktion. Regeringen vil derfor igangsætte et **nyt erhvervssektorprogram i Kenya** med fokus på at bidrage til at fjerne eksisterende barrierer for Kenyas erhvervsudvikling. Der afsættes 150 mio. kr. i årene 2005-2009 til det nye erhvervssektorprogram.

Med den nye demokratisk valgte regering er der indledt en demokratiserings- og reformproces i Kenya. Danmark støtter aktivt op om denne proces, der nok er vanskelig, men som også er en chance for landets fremtid. Det nye erhvervssektorprogram er i tillæg til sidste års nye sektorprogrammer for sundhed, vand og sanitet et kontant udtryk herfor.

Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse – Frihed, ret og pligt

Regeringen vil styrke indsatsen for, at befolkningerne i fattige lande kan leve i frihed og værdighed i åbne samfund med ansvarlige regeringer, vækst og fremskridt.

Respekt for menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse bidrager afgørende til at skabe de nødvendige politiske og økonomiske rammer for, at et land kan tiltrække udenlandske investeringer og blive integreret i verdensøkonomien. Samtidig er det klart, at krænkelse af menneskerettigheder, politisk undertrykkelse, manglende fri meningsudveksling, korrump og uansvarlig regeringsførelse kan avle ustabilitet,

politisk radikalisering og være en årsag til vold og konflikt – og i yderste konsekvens terrorisme.

Regeringen fortsætter sin markante **opprioritering af indsatsen for menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse** og afsætter yderligere 250 mio. hertil i perioden 2005-2009.

Et væsentligt led i indsatsen for fremme af menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse er **det arabiske initiativ**. Her forstærker Danmark dialogen med de arabiske lande og øger den konkrete bistand til at støtte de moderniserings- og reformprocesser, der allerede er i gang i en række af landene.

Det arabiske initiativ er et konkret udtryk for det dybe engagement, som Danmark lægger i at understøtte fremskridt og reform i de arabiske samfund.

Geografisk fokus er i første omgang på Marokko, Tunesien og Algeriet i Nordafrika, Yemen og Saudi Arabien i Golf-området, samt Libanon, Syrien, Jordan og Iran.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at indsatsen for **kvinder** i udviklingslandene styrkes. I alt for mange udviklingslande oplever kvinder fortsat marginalisering og undertrykkelse. Det sker til trods for, at det utallige gange er blevet påvist, at kun ved at give kvinder de lige rettigheder, den lige adgang til ressourcer og den lige adgang til politisk og økonomisk indflydelse, der skal til for at forbedre vilkårene for dem selv, deres familier og samfundet, kan der opnås en bæredygtig udvikling. Den øgede indsats for kvinder vil tage afsæt i den nye ligestillingsstrategi på udviklingsbistandens område og udmøntes både gennem integration af det særlige ligestillingshensyn i bistanden (mainstreaming) og gennem særlige tiltag, både i det danske direkte samarbejde med udviklingslandene og gennem internationale organisationer.

Regeringen vil arbejde aktivt for, at **korruptionsbekæmpelse** kommer endnu højere op på udviklingsdagsordenen, både internationalt og i de enkelte udviklingslande. Gennem handlingsplanen for korruptionsbekæmpelse har Danmark bidraget til at vise vejen for, hvordan korruptionsbekæmpelse kan få en fremtrædende rolle i udviklingssamarbejdet og samtidig blive integreret som en naturlig del af bistanden.

Regeringen vil også bruge den danske handlingsplan som løftestang til at lægge pres på internationale donorer, herunder de internationale udviklingsbanker, for at få dem til at styrke deres korruptionsbekæmpelsesindsats såvel i egne rækker som i deres udviklingsindsatser. Danmark vil under højniveaudrøftelser med internationale organisationer rejse spørgsmålet om korruptionsbekæmpelse. I EU-regi vil Danmark arbejde for, at anti-korruptionstiltag indgår som et styrket element i gennemførelsen af Cotonou-aftalen. Regeringen vil arbejde for at skabe synergi mellem den bilaterale og den multilaterale indsats for korruptionsbekæmpelse med henblik på at opnå større gennemslagskraft af den samlede danske indsats i de enkelte udviklingslande.

Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terrorisme – Nye ansvarlige og demokratiske aktører

Sikkerhed er en nødvendig forudsætning for udvikling. Bidrag til gen-etablering af sikkerhed og fremme af fred i lande og regioner, hvor der før var systematisk vold, kriminalitet og terror, er en investering i fattigdomsbekæmpelse og økonomisk vækst. Voldelig konflikt er ikke kun et problem for de direkte berørte samfund. Også nabolande og regioner påvirkes i form af flygtningestrømme, organiseret kriminalitet og hæmmet økonomisk samkvem.

Danmark skal fortsat bidrage aktivt til at bilægge voldelig konflikt og fremme en fredelig, demokratisk udvikling i verdens brændpunkter og forebygge terrorisme. I 2005 og 2006 giver det forventede danske medlemskab af **FN's Sikkerhedsråd** os en helt særlig platform herfor, ikke mindst i forhold til Afrika. Men pladsen forpligter også. Det er afgørende for vores troværdighed og indflydelse, at vi kan levere konkrete og kompetente indsatser til det internationale samfunds arbejde for konfliktforebyggelse, mægling, fredsskabelse og fredsbevarelse samt deltage målrettet i kampen mod den ny terrorisme.

I de kommende år vil regeringen yderligere videreudvikle Danmarks bidrag til **konfliktforebyggelse og konflikthåndtering** gennem øget støtte til de internationale organisationers arbejde for at fremme stabilitet og sikkerhed. Fokus skal især rettes mod FN og dets organisationer og navnlig på tiltag i Afrika.

Terrorisme er ikke blot et problem for de rige lande. Det vil befolkningen på Bali, i Nairobi og i Casablanca til hver en tid kunne bekræfte. Ved at fremme udvikling, demokrati og menneskerettigheder er udviklings samarbejdet et centralt instrument til at modvirke politisk radikaliserings og religiøs fundamentalisme og derved begrænse sympati og rekrutteringsgrundlag for den internationale terrorisme. Samtidig kan udviklingsindsatsen bidrage til at genoprette politiske, økonomiske og sociale strukturer i svage og fejlslagne stater, der ikke er i stand til at tilvejebringe selv basale ydelser for deres befolkning, og som samtidig kan udnyttes som 'safe havens' for terrorister og deres lyssky aktiviteter – som for eksempel Afghanistan under Taliban-regimet.

Danmark vil under et medlemskab af Sikkerhedsrådet arbejde for at fastholde terrorbekæmpelse højt på den internationale dagsorden og styrke FN's ledende indsats på området.

Regeringen har med **principplanen for dansk udviklingsbistand til kampen mod den ny terrorisme** angivet klare retningslinier for og konkrete tiltag i den danske udviklingsindsats mod terrorisme. Det gælder dels direkte indsatser i blandt andet Indonesien, Centralasien, Yemen, Iran, Niger og Kenya, dels tiltag gennem internationale organisationer, herunder

Danmark har som et af de første lande fastlagt klare principper for udviklingsindsatsen mod terrorisme. Indsatsen skal ske med fuld respekt for menneskerettigheder og retsstatsprincipper og styrke landenes mulighed for at bekæmpe terrorisme. Samtidig skal indsatsen ved at forbedre levevilkår og demokrati bekæmpe håbløshed og grobund for terror.

Sikkerhedsrådets antiterrorkomité, CTC, og bistand til udvalgte udviklingslandes bestræbelser på at opfylde FN's anti-terrorresolution 1373. Principlanen vil løbende blive videreudviklet i lyset af indhøstede erfaringer og opnåede resultater.

Blandt verdens brændpunkter har **Afghanistan, Irak og Sudan** påkaldt sig særlig opmærksomhed. Afghanistan og Irak arbejder for at integrere sig som ansvarlige og demokratiske aktører i det internationale samfund. Sudan har potentiale til at gå samme vej. Hvis det lykkes, vil de tre lande kunne stå som regionale eksempler til efterfølgelse på den forandring og de muligheder, der opstår, hvor vold og terror må vige for sikkerhed og udvikling, og hvor fejlslagne stater bringes på rette vej.

I **Afghanistan** skal Danmark også i de kommende fem år bidrage til at fremme sikkerhed og stabilitet og støtte genopbygning og genetablering af det afghanske samfund gennem en flerstrengt indsats. Udfordringerne er fortsat store med en skrøbelig sikkerhedssituation, nye, endnu spinkle demokratiske institutioner og ekstrem fattigdom. Den danske udviklingsindsats vil være koncentreret om tiltag inden for uddannelse, udvikling af landområder, respekt for menneskerettigheder og god regeringsførelse, samt nærområdetiltag for flygtninge og internt fordrevne. Regeringen vil afsætte 550 mio. kr. til Afghanistan i 2005-2009.

Danmark støtter udviklingen i **Irak** gennem en bredspektret indsats med militære, civile, humanitære og handelsmæssige elementer. Regeringen lægger stor vægt på at udnytte samspillet mellem de forskellige elementer i den danske indsats for at styrke gennemslagskraften. Regeringen vil afsætte 150 mio. kr. til genopbygningsindsatsen i Irak i 2005-2006. I indsatsen indgår tiltag med sigte på politi og retsstat, demokratisering, god regeringsførelse, respekt for menneskerettigheder og nærområdetiltag. I løbet af perioden forventes Irak i stadig højere grad selv at kunne løfte opgaven, henset til dets økonomiske potentiale.

Danmark skal løfte sit internationale ansvar og bidrage aktivt til at bringe stabilitet, sikkerhed, demokrati og udvikling til Afghanistan, Irak og Sudan. Regeringen afsætter under udviklingsbistanden:

- 550 mio. kr. til Afghanistan 2005-2009
- 150 mio. kr. til Irak 2005-2006
- 500 mio. kr. til Sudan 2005-2009

Regeringen vil yde et flerstrengt dansk bidrag til stabilisering og genopbygning i **Sudan** – under forudsætning af tilfredsstillende fremskridt i fredsprocessen. Alt efter de konkrete behov vil indsatsen kunne omfatte nødhjælp, reintegrationstiltag for flygtninge og internt fordrevne, god regeringsførelse og respekt for menneskerettigheder samt konkrete genopbygningsindsatser. Regeringen vil afsætte 500 mio. kr. over de kommende fem år til en bredspektret fredsopbygningsindsats i Sudan.

Erfaringerne fra Afghanistan og Irak – og forud herfor på Vestbalkan og i Eritrea – har understreget nødvendigheden af at sikre **samtænkning af den civile og militære indsats** i kriseområder, hvor der er indsat dan-

ske styrker. De enkelte aktører må – under fuld respekt for aktørernes grundlæggende forskelligheder og individuelle kompetencer – gensidigt understøtte hinandens indsatser for at sikre et målrettet og effektivt bidrag til stabilisering og normalisering af situationen i et konfliktområde.

Regeringen har derfor lanceret et **nyt initiativ for civil-militært samarbejde** med henblik på at øge den samlede effektivitet af Danmarks fremtidige indsats i kriseområder, hvor der er indsat danske styrker. Formålet med den samlede danske indsats i et område er at stabilisere og normalisere forholdene hurtigst muligt. For civilbefolkningen vil forbedringer i sikkerhedssituationen og forbedringer i den sociale og økonomiske situation i området være tæt forbundne. Det er derfor afgørende, at de civile, militære og humanitære aktørers indsatser i videst muligt omfang og fra første færd sker fokuseret og koordineret. Det kan også hjælpe med til at forkorte den militære tilstedeværelse.

Som ét led i det nye samtækningsinitiativ **øges den humanitære bevilning** med op til 15 mio. kr. årligt for at sikre midler til stabiliseringsindsatser, der kan skabe konkrete forbedringer for lokalbefolkningen i områder, hvor det danske forsvar er til stede. Regeringen vil endvidere iværksætte en **erfaringsopsamling** af den danske indsats i Afghanistan og Irak som et aktivt indspil til de fortsatte nationale og internationale drøftelser om, hvordan det civile-militære samspil fremover kan styrkes i kriseramte lande.

Flygtninge, nødhjælp og nærområder – Sammenhæng og samtænkning ude og hjemme

Mere end 30 millioner mennesker er i dag på flugt fra vold og krig, enten som internt fordrevne i eget land eller som flygtninge i nabolande eller fjernere lande. Yderligere andre forlader deres hjem og mange deres land i jagten efter et job og en fremtid. Ofte som illegale migranter. Flygtninge- og migrationsstrømme har store sociale konsekvenser for de berørte mennesker selv, for deres hjemlande, der drænes for menneskelige ressourcer, og for de lande, der modtager. Levevilkårene for både de fordrevne, migranterne og lokalbefolkningen er oftest elendige og kapaciteten til at yde beskyttelse af flygtninge og asylansøgere i nærområderne utilstrækkelig.

Regeringen har siden sin tiltræden arbejdet for at styrke indsatsen for at hjælpe flygtninge, internt fordrevne og fastboende lokalbefolkninger i flygtningenes nærområder og områder præget af illegal migration. **Nærområdeindsatsen** vil blive styrket i de kommende år. Den direkte danske nærområdebistand skal fortsat udvikles i forhold til aktiviteter og mulige nye indsatslande. Samtidig skal indsatsen vedrørende migration, flygtninge og internt fordrevne gennem internationale organisationer videreudvikles.

En forstærket dansk indsats i nærområder skal ses i sammenhæng med indsatsen for at løse og forebygge konflikter. Når store grupper af mennesker rives op med rode, fører det til ustabilitet med risiko for yderli-

gere konflikt. Derfor er konfliktforebyggende og fredsopbyggende indsatser et led i nærområdeindsatsen. Gennem nærområdeindsatsen skal også vilkårene i flygtningenes og de internt fordrevnes hjemegn kunne forbedres, så de kan få mulighed for at vende hjem.

Der skal tilvejebringes en **samtækning** med den danske nationale flygtningeindsats. Det vi gør ude, og det vi gør hjemme, skal trække i samme retning. Der skal samtidig være et dynamisk samspil mellem danske indsatser og EU-indsatser, og en aktiv indsats i EU vil være et vigtigt led i en styrket indsats.

Mest mulig bistand for bistandskronen

Regeringen vil gennem en fortsat effektivisering og fokusering af den dansk bistand sikre, at støtten når frem, og at der sikres mest mulig bistand for hver bistandskrone til gavn for fattige mennesker i udviklingslandene.

Regeringen vil styrke indsatsen for at **harmonisere donorbistanden**. Alt for mange menneskelige og økonomiske ressourcer i samarbejdslandene går med at opfylde forskellige donorkrav og -procedurer. Ret, pligt og ansvar må følges ad. Samarbejdslandene må påtage sig ansvaret for at koordinere bistanden og styrke egne forvaltningssystemer, så både landets egne ressourcer og bistanden kan målrettes mod de fattige og administreres effektivt og ansvarligt.

Samarbejdslandene kan imidlertid kun komme i førersædet, hvis donorerne i højere grad koncentrerer deres indsatser om samarbejdslandets prioriteter og accepterer at forenkle deres bistandsadministration. Regeringen ønsker, at Danmark ligger i front på dette område. I det danske udviklingssamarbejde skal der konsekvent tilstræbes harmonisering med andre donorer med udgangspunkt i samarbejdslandets eget system. Den fælles handlingsplan, som Danmark sammen med flere ligesindede lande godkendte i 2003, skal give større gennemslagskraft og understøtte harmoniseringsarbejdet. Indsatsen i samarbejdslandene giver Danmark en særlig platform for at deltage aktivt i forberedelsen af et nyt højniveauforum om harmonisering i 2005. Højniveauforumet skal blandt andet bidrage til at lægge pres på de bilaterale og multilaterale donorer, som endnu ikke arbejder aktivt for harmonisering.

Decentraliseringen af den danske bistandsadministration fra Udenrigsministeriet i København til de danske repræsentationer i programsamarbejdslandene, som regeringen gennemførte i 2003, vil nu blive fulgt op af en decentralisering af den multilaterale bistand til de danske repræsentationer ved internationale organisationer.

Decentraliseringsprocessen er tæt knyttet til den styrkede **mål- og resultatstyring** af det danske udviklingssamarbejde. De eksisterende resultatkontrakter mellem de danske repræsentationer i programsamarbejdslandene og Udenrigsministeriet skal videreudvikles. I den multilaterale bistand skal de særlige organisationsstrategier med FN-organisationerne

og udviklingsbankerne, der fastlægger klare mål og indikatorer for resultaterne af samarbejdet med Danmark, styrkes.

Regeringen vil også internationalt arbejde for at øge effekten og kvaliteten af udviklingssamarbejdet gennem en bedre måling og styring. Danmark vil aktivt arbejde for gennemførelsen af Marakkech-handlingsplanen fra oktober 2004 om god donorpraksis vedrørende mål- og resultatstyring, der forventes at bidrage til et betydeligt løft i resultatorienteringen og kvaliteten af den samlede internationale bistand.

Regeringen vil fortsat arbejde for, at alle europæiske lande i lighed med Danmark **afbinder bistanden**, så bistandsfinansierede opgaver kommer i fri konkurrence som fastlagt i EU's udbudsdirektiv. Danmark leder arbejdet med at etablere en fælles indkøbspolitik for de nordiske lande og ligesindede EU-lande, så opgaverne fremover kan blive løst både bedst og billigst.

V. Opsummering

Med de udviklingspolitiske prioriteter for 2005-2009 fortsætter regeringen den koncentration, fokusering og kvalitetssikring af dansk udviklingsbistand, som påbegyndtes ved regeringens tiltrædelse.

Omdrejningspunktet for dansk bistand er målrettet fattigdomsbekæmpelse med henblik på at bidrage til at opnå 2015 Målene. Udgangspunktet er udviklingslandenes egne nationale fattigdomsstrategier. Samtidig er udviklingspolitikken en integreret del af dansk udenrigspolitik.

Danmarks forhold til omverdenen styrkes gennem en udviklingsindsats, der er tidssvarende og effektivt modsvarer aktuelle muligheder og preserende udfordringer. Udviklingssamarbejdet bygger også fremover på det strategiske grundlag i »Partnerskab 2000«.

Regeringens prioriteter for 2005-2009 følger de prioriteter for udviklingsbistanden, der blev udstukket med *En verden til forskel*, samtidig med at indsatsen videreudvikles gennem en række nye, konkrete initiativer, herunder:

- Bedre, mere effektiv fattigdomsbekæmpelse – bistandsniveauet fastholdes
- Ny dansk Afrikapolitik – for et andet Afrika
- Arabisk initiativ – for fremskridt og reform
- Styrket miljøprofil; stærkere globalt miljø samarbejde
- Øget indsats for menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse
- Målrettet bistand til genopbygning: Afghanistan-Irak-Sudan
- Styrket indsats for at forebygge og bekæmpe hiv/aids

➤ Økonomisk vækst gennem styrket privat sektor

Udviklingspolitikken indgår blandt Danmarks væsentligste instrumenter til at fremme en verden i sikkerhed og vækst med udvikling for alle. Et medlemskab af Sikkerhedsrådet i 2005-2006 vil give os mulighed for at understrege vor vilje til at løfte et medansvar gennem handling. En effektiv bistandsindsats er et konkret og synligt bidrag hertil, til gavn for de fattigste i udviklingslandene – og for Danmark.

Bilag

Bilag 1: Forventet sektorfordeling for den bilaterale udviklingsbistand (i % af total bilateral bistand)

	2004	2009
Social infrastruktur	53%	53%
Uddannelse	11%	15%
Sundhed	11%	12%
Vand og sanitet	9%	13%
Offentlig administration	3%	6%
Øvrig social infrastruktur	19%	7%
Økonomisk infrastruktur	19%	16%
Transport	11%	8%
Energi	3%	1%
Erhvervsudvikling	5%	7%
Landbrug og Fiskeri	14%	13%
Direkte miljøprogrammer	11%	12%
Programbistand og gældslettelse	4%	6%
Total	100%	100%

Note: Der er der tale om et ideelt skøn. Den endelige fordeling afhænger af de enkelte programmers fremdrift.

Bilag 2: Fordelingen af den multilaterale udviklingsbistand, udvalgte organisationer og områder 2004 og 2009 (mio. kr.)

Organisationer	2004	2009
Verdensbankens Internationale Udviklingssammenslutning (IDA)	400	420
Den Europæiske Udviklingsfond (EDF)	350	462
FN's Udviklingsprogram (UNDP)	370	370
Globale miljøprogrammer	186	306
Den Afrikanske Udviklingsbankgruppe (AfDF og AfDB)	193	193
FN's Befolkningsfond (UNFPA)	180	180
FN's Børnefond (UNICEF)	180	180
FN's Verdensfødevarerprogram (WFP)	160	160
FN's Højkommissær for Flygtninge (UNHCR)	125	130
Globale sundhedsprogrammer	100	115
Den Nordiske Udviklingsfond (NDF)	100	61
Konfliktforebyggelse gennem multilaterale organisationer	35	100
Multilaterale rådgivere	85	85
FN's Hjælpeorganisation for Palæstina-flygtninge (UNRWA)	50	70
Den Asiatiske Udviklingsbankgruppe (AsDF og AsDB)	62	65
Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling (IFAD)	54	50
FN's Verdenssundhedsorganisation (WHO)	40	40
FN's Aids-bekæmpelsesprogram (UNAIDS)	30	40
Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO)	20	20
FN's Kapitaludviklingsfond (UNCDF)	20	0
FN's Højkommissær for Menneskerettigheder (UNOHCHR)	15	15
FN's Koordinationskontor for Humanitær Bistand (OCHA)	10	10
FN's Industriudviklingsorganisation (UNIDO)	5	5
FN's Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur (UNESCO)	5	5

Bilag 3: Udviklingsbistanden under Finanslovens §06.3

Beskrivelse	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	Ændringer i forhold til FLo4- budget for 2005- 2009
	(mio. kr.) 2004- priser	(mio. kr.) 2005-priser					
Programsamarbejdslande i Afrika	1.970	1.965	1.985	1.985	2.000	1.965	-140
Tanzania	380	380	380	380	380	380	-
Kenya	120	150	160	160	160	160	150
Uganda	250	250	250	250	250	250	-
Mozambique	290	290	290	290	320	320	-
Ghana	290	290	290	290	290	290	-
Benin	180	180	180	180	180	180	-
Burkina Faso	195	195	195	195	195	195	-
Zambia	170	180	190	190	190	190	-
Egypten	95	50	50	50	35	0	-290
Programsamarbejdslande i Asien	695	665	660	655	645	645	-150
Bangladesh	230	200	200	200	200	200	-150
Nepal	150	150	150	150	150	150	-
Bhutan	65	65	60	55	45	45	-
Vietnam	250	250	250	250	250	250	-
Programsamarbejdslande i Latinamerika	375	375	380	380	380	380	-
Nicaragua	180	180	180	180	180	180	-
Bolivia	195	195	200	200	200	200	-
Andre bilaterale landeindsatser	370	377	309	259	250	312	503
Eritrea	40	10	0	0	0	0	-27
Niger	40	40	40	40	40	40	-
Sydafrika	50	50	50	50	50	50	-
Sudan	0	50	50	50	50	50	250
Gaza/Vestbredden	45	45	15	15	0	0	-
Indien	60	15	0	0	0	0	-40
Afghanistan	50	50	50	50	50	50	150
Sri Lanka	25	25	0	0	0	0	-
Irak	40	40	20	0	0	0	60
Regionalbistand i Latinamerika	10	50	60	50	55	85	250
Andre landeindsatser	10	2	24	4	5	37	-140
Personelbistand	458	432	428	428	428	428	-146
Lånebistand	169	180	166	166	166	166	-3
NGO-bistand	857	882	884	884	884	859	100
Projektstøtte under rammeaftaler	356	356	338	338	338	338	-
Andre samarbejdsformer med NGO'er	336	361	389	389	389	364	100
Mellemfolkeligt Samvirke	165	165	156	156	156	156	-
Forsknings- og oplysningsvirksomhed	295	299	299	299	299	299	22

Beskrivelse	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	Ændringer i forhold til FLo4- budget for 2005- 2009
	(mio. kr.) 2004- priser	(mio. kr.) 2005-priser					
De Forenede Nationers Udviklingsprogram (UNDP)	439	426	426	426	426	426	-63
FN's Udviklingsprogram (UNDP)	370	370	370	370	370	370	-
Kapitaludviklingsfonden (UNCDF)	20	0	0	0	0	0	-100
FN's Udviklingsfond for kvinder (UNIFEM)	5	5	5	5	5	5	-
UNDP-trustfonde	20	20	20	20	20	20	-
FN-center i København	24	31	31	31	31	31	37
De Forenede Nationers Børnefond (UNICEF)	195	195	195	195	195	195	-
HIV/AIDS, befolknings- og sundhedsprogrammer	450	470	475	475	475	475	75
FN's Befolkningsfond (UNFPA)	180	180	180	180	180	180	-
Den internationale Sammenslutning for Familieplanlægning (IPPF)	40	40	40	40	40	40	-
Verdenssundheds- organisationen WHO's særprogrammer	40	40	40	40	40	40	-
Øvrige bidrag til befolk- nings- og sundheds- programmer	60	60	60	60	60	60	-
FN's Aids-bekæmpelses- program (UNAIDS)	30	35	40	40	40	40	-
Den Globale Fond for bekæmpelse af aids, tuberkulose og malaria	100	115	115	115	115	115	75
FN's landbrugs-, fødevarer og ernæringsprogrammer	214	210	210	210	210	210	-50
FN's Verdensfødevarerprogram (WFP)	160	160	160	160	160	160	-
FN's Landbrugsudviklingsfond (IFAD)	54	50	50	50	50	50	-50
FN's øvrige bistandspro- grammer	122	121	120	120	120	120	-
FN's organisation for indu- striel udvikling (UNIDO)	5	5	5	5	5	5	-
FN's arbejdsorganisation	20	20	20	20	20	20	-
FN's organisation for kultur og undervisning (UNESCO)	5	5	5	5	5	5	-
Multilaterale rådgivere	85	85	85	85	85	85	-
Andet	7	6	5	5	5	5	-
Anden multilateral bistand	121	112	101	69	72	70	13
Andet	16	17	16	19	22	20	13
Multilateral regional- bistand	105	95	85	50	50	50	-

Beskrivelse	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	Ændringer i forhold til FLo4- budget for 2005- 2009
	(mio. kr.) 2004- priser	(mio. kr.) 2005-priser					
Verdensbankgruppen	573	507	497	547	497	497	-68
Verdensbanken (IBRD)	150	49	49	49	49	49	-58
Den internationale Valutafondens Vækst- og fattighedsfacilitet (PRGF)	400	420	420	420	420	420	-
Den internationale Fin- sieringsinstitution (IFC)	0	15	0	50	0	0	-10
Bistand til Mellemøsten gennem Verdens- bankgruppen	10	10	15	15	15	15	-
Special Action Account	15	15	15	15	15	15	-
Special Action Account	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-
Regionale udviklings- banker og -fonde	367	331	331	331	331	331	-195
Den afrikanske Udviklingsbank og fond	193	193	193	193	193	193	-
Den asiatiske Udviklingsbank og fond	62	65	65	65	65	65	-
Den interamerikanske Udviklingsbank	13	13	13	13	13	13	-
Den nordiske Udviklingsfond (NDF)	100	61	61	61	61	61	-195
EU-bistand	349	461	461	461	461	461	460
Frihandel og markeds- baseret økonomisk vækst	525	520	530	530	530	530	-100
Privat Sektor (PS) Programmet	150	150	160	160	160	160	-5
Offentlige-Private Partnerskaber	20	20	20	20	20	20	-
Blandede kreditter	310	300	300	300	300	300	-95
Handel og udvikling	45	50	50	50	50	50	-
Miljøprogrammer	610	651	696	716	736	736	180
FN's Miljøorganisation (UNEP)	16	31	16	16	16	16	15
Den Globale Miljøfacilitet (GEF)	65	65	70	70	70	70	-
Den særlige miljøbistand	425	431	431	431	431	431	30
Øvrige miljøbidrag	105	124	180	200	220	220	135
Humanitære organisationer	227	242	247	247	257	257	-50
FN's Flygtningehøj- kommissær (UNHCR)	125	125	130	130	130	130	-55
FN's Organisation for Palæstinaflygtninge (UNRWA)	50	60	60	60	70	70	-
FN's Humanitære Koor- dinationskontor (OCHA)	10	10	10	10	10	10	-
Humanitær fødevare- bistand (WFP)	30	35	35	35	35	35	5
Den Internationale Røde Kors Komite (ICRC)	12	12	12	12	12	12	-

Beskrivelse	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	Ændringer i forhold til FLo4- budget for 2005- 2009
	(mio. kr.) 2004- priser	(mio. kr.) 2005-priser					
Ekstraordinære humanitære bidrag og Internationalt Humanitært Beredskab (IHB)	555	575	590	600	600	600	70
Ekstraordinære humanitære bidrag	455	520	535	545	545	545	70
Internationalt Humanitært Beredskab (IHB)	100	55	55	55	55	55	-
Nærområdeindsatser	200	200	200	200	200	200	-
Bilaterale indsatser i nærområder	95	75	75	75	75	75	-
(Multilateral) bistand til flygtninge og internt fordrevne i nærområder	105	125	125	125	125	125	-
Menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse	223	273	303	313	318	318	250
FN's Højkommissær for Menneskerettigheder (UNOHCHR)	15	15	15	15	15	15	-
Menneskerettigheder og demokratisering	208	258	288	298	303	303	250
Stabilitet, sikkerhed og kampen mod terror	280	345	335	345	360	360	10
FN's fredsbevarende operationer	100	100	100	100	100	100	-
Multilateral genopbygningsbistand	65	50	40	40	40	40	10
Bilateral regionalbistand	75	115	115	115	115	115	-
FN's Narkotikabekæmpelsesprogram	5	5	5	5	5	5	-
Bidrag til konfliktforebyggelse gennem internationale organisationer	35	75	75	85	100	100	-
I alt (excl. administration af udviklingsbistanden)	10.638	10.813	10.827	10.839	10.839	10.839	

*Teknisk fremskrivning

UDENRIGSMINISTERIET

Danida

Produktion:

© 2004

Udenrigsministeriet

Asiatisk Plads 2

1448 København K

Tlf.: 33 92 00 00

Fax: 32 54 05 33

E-mail: um@um.dk

Internet: www.um.dk

Design og tryk:

Schultz Grafisk

Forsidefotos:

Jørgen Schytte og Jewel Samad, AFP

Yderligere eksemplarer kan rekvireres hos:

Danmark.dk's netboghandel

www.danida-publikationer.dk

Tlf. ved opkald fra Danmark: 1881

Tlf. fra udlandet: +45 70 10 18 81

ISBN-numre:

Trykt version: 87-7667-069-4

Elektronisk version: 87-7667-070-8

Redaktionen afsluttet 7. juli 2004

I »Sikkerhed, vækst – udvikling« giver regeringen sit bud på prioriteterne for dansk udviklingsbistand i perioden 2005-2009. Prioriteringen bygger videre på de rammer for udviklingsbistanden, der blev udstukket med *En verden til forskel* i juni 2003, og videreudvikler samtidig indsatsen gennem en række nye, konkrete initiativer, herunder:

- En bedre, mere effektiv fattigdomsbekæmpelse, hvor bistandsniveauet fastholdes
- En ny dansk Afrikapolitik – for et andet Afrika
- Et arabisk initiativ – for fremskridt og reform
- En styrket miljøprofil og et stærkere globalt miljøsamarbejde
- En øget indsats for menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse
- En målrettet bistand til genopbygning: Afghanistan-Irak-Sudan
- En styrket indsats for at forebygge og bekæmpe hiv/aids
- Fokus på økonomisk vækst ved at styrke den private sektor

Fattigdomsbekæmpelse er den helt grundlæggende udfordring for dansk udviklingsbistand, samtidig med at udviklingspolitikken indgår som et centralt udenrigspolitisk instrument til at fremme en verden i sikkerhed og vækst med udvikling for alle. En effektiv bistandsindsats er et konkret og synligt bidrag hertil, til gavn for de fattigste i udviklingslandene – og for Danmark.